

Het aantal besmettingen met schurft stijgt bij het Belgisch-witblauw-
vee. Naast de impact op de bedrijfseconomie en het dierenwelzijn
zorgt een schurftbesmetting ook voor meer agressie in de stal en
een minder lange herkauwactiviteit.

De algemene indruk bestaat dat het aantal witblauwen met een schurftbesmetting de laatste jaren stijgt. De schurftmijt tast niet alleen alle leeftijdsklassen aan, maar ook beperkt het probleem zich niet langer tot louter de stalperiode. Er komen steeds meer besmettingen voor in de zomer, op de weide. Daarnaast daalt de efficiëntie van de toegepaste geneesmiddelen en zijn herhalingsbehandelingen nodig. In Vlaanderen heeft bijna twintig procent van de rundveebedrijven last van schurft waarbij minstens één op de tien dieren aangetast is. De Psoroptes is de meest voorkomende en belangrijkste schurftmijt. Voornamelijk het Belgisch-witblauwras lijdt erg onder deze besmettingen, te wijten aan veranderingen bij de parasiet zelf, maar ook door een grotere gevoeligheid als gevolg van selectie. Gezien de impact op pathologisch, economisch en welzijnsvlak zorgt de toenemende mate van vóórkomen van schurft en de moeilijke controleerbaarheid voor grote ongerustheid bij de veehouders.

Groei in gedrang

Dat schurft aanleiding geeft tot jeuk met bijhorende letsels is bekend. Letsels van de Psoropteschurftmijt komen het meest voor van schoft tot staartpunt, waarbij scherp begrensde, met een dikke korst bedekte plekken ontstaan. Dikwijls ziet men dat deze plekken zich verspreiden over het hele lichaam. De korsten zijn aan de onderkant vochtig. Door likken en schuren worden haren en korsten weggeschuurd en blijft een kale geïrriteerde huid achter die gevoelig is voor bijkomende infecties met allerhande bacteriën. Maar naast invloed op het algemeen welzijn veroorzaakt een besmetting bij opgroeiende dieren een belangrijke groei vertraging. De economische schade staat in directe verhouding tot de uitgebreidheid van de letsels: jonge, opgroeiende dieren verliezen dertig gram daggroei per procent aangetast lichaamsoppervlak in vergelijking met schurftvrije dieren. Als men dit uitzet ten opzichte van

de dagelijkse groei van een gezonde witblauwe, blijkt hieruit een aanzienlijke groeivermindering tot zelfs groeistilstand en daardoor een opbrengstvermindering. Vaak houdt de veehouder echter geen rekening met deze groeivermindering of -stilstand en wordt alleen gekeken naar de (hoge) kosten van de behandeling. Psoropteschurft wordt nu op vele bedrijven als hoofdprobleem beschouwd. De Katholieke Hogeschool Sint-Lieven te Sint-Niklaas onderzocht de rol van schurftbesmetting op mogelijk abnormaal en pathologisch gedrag. Daarnaast werd er in datzelfde onderzoek gekeken

naar de invloed van een besmetting met schurft op de tijdsbesteding en de herkauwactiviteit.

Meer agressie

Het vergelijkend praktijkonderzoek tussen niet (klinisch) besmette runderen en met schurft besmette vrouwelijke runderen van twee tot zes jaar, leerde dat een rund meer gedrag zal vertonen dat met jeuk gerelateerd is (zoals likken, schuren, krabben) naarmate de letsels ten gevolge van de schurftbesmetting groter zijn. Een groter schurftoppervlak resulteerde dus in meer jeuk. De onderzoekers stelden echter vast dat de grootte van het schurftoppervlak geen invloed had op het contact met andere runderen en evenmin op de activiteit. Dieren met grote door schurft besmette oppervlakten zoeken dus niet noodzakelijk meer contact met hun boxgenoten dan dieren met een kleiner schurftoppervlak.

Door likken en schuren blijft een kale, geïrriteerde huid achter

De schurftbesmetting gaf eveneens geen aanleiding tot meer activiteit want er bleek geen verschil te zijn tussen de beide groepen in de algemene bewegingen: gemiddeld 75 stappen bij de met schurft besmette dieren ten opzichte van 76 stappen gemiddeld bij de schurftvrije dieren.

Het onderzoek leerde verder dat een rund met schurft wel meer agressief gedrag vertoonde, onder andere door dreigen met de kop, maar ook frequenter slachtoffer was van agressief gedrag van andere runderen. Een rund met schurft vertoonde gemiddeld 79 keer een vorm van agressie terwijl een niet besmet rund dit maar 71 keer vertoont. Schurftvrije runderen werden gemiddeld 68 keer slachtoffer van agressie ten opzichte van besmette runderen die gemiddeld 82 keer belaagd werden.

Minder lange herkauwactiviteit

De tweede doelstelling in het onderzoek betrof het nagaan van de invloed van schurftbesmetting op de herkauwactiviteit. Als maat voor de herkauwactiviteit werd het aantal beten per voedselbrok gebruikt. Hierbij kwam naar voren dat er geen significant verschil was in herkauwactiviteit (aantal beten per voedselbrok) tussen de besmette en de niet be-

smette groep. Wel kon men een trend waarnemen dat runderen met een schurftbesmetting minder lang herkauwen per voedselbrok. Bij onderzoek naar het verband tussen schurftoppervlakte en de herkauwactiviteit binnen de groep van besmette dieren bleek dat hoe meer schurft, hoe minder vaak er werd gekauwd per voedselbrok. Wanneer er gekeken werd naar de totale duur van het herkauwen bij de groep met schurftbesmetting ten opzichte van de groep zonder besmetting, zag men geen grote verschillen. Op de vraag of schurftbesmetting een invloed heeft op het tijdsbudget (de tijd voor eten, drinken of liggen) van het rund waardoor er minder lang herkauwd wordt, kon het onderzoek aantonen dat er geen verschil is tussen beide groepen. Ook binnen de klinisch besmette runderen was er geen invloed van het schurftoppervlak op het eet-, drink- en liggedrag. Een dier met een groter schurftoppervlak (zowel links als rechts) lag ge-

middeld even lang als een dier met schurft aan een van beide zijden. De tijd dat dieren in contact met elkaar staan, verschilde dan weer wél tussen de beide groepen. Dieren met een schurftbesmetting stonden langer in contact met hun buur dan dieren zonder (klinische) besmetting en daarbij kon men ook waarnemen dat hoe groter het schurftoppervlak was, hoe langer dit contact duurde. Als laatste vergelijking van runderen met en zonder schurft kon het onderzoek aantonen dat een besmet dier meer met een gekromde (bolle) rug stond, wat een indicatie voor pijn is, dan een dier zonder besmetting.

Effect op levend gewicht

Al deze resultaten duiden op een aantasting van het welzijn van de dieren door schurft. Daarnaast blijkt dat een schurftbesmetting ook een rol kan spelen bij de fysiologische toestand van het dier (minder lang herkauwen per voedselbrok en

Hilde Vervacke Jo Vicca Dirk Lips

frequenter gekromd staan). Dit alles heeft zijn impact op de groei en kwaliteit en dus op de economie van de veehouderij. Verder onderzoek zal nu gebeuren om naast de gedragsparameters ook fysiologische waarden zoals cortisol of hartslag te meten als indicatie van pijn en stress bij een schurftbesmetting. Ook zal er ingegaan worden op de implicaties van schurft op de herkauwactiviteit via karkasbeoordeling en weging van het levend gewicht.

Dr. I. Kolkman, onderzoeksmedewerker
I. Vercauteren, student Dierenzorg
Dr. H. Vervacke, onderzoeksmedewerker
Dr. J. Vicca, onderzoeksmedewerker
Dr. D. Lips, directeur onderzoek Katholieke Hogeschool Sint-Lieven te Sint-Niklaas
Met medewerking van professor Vercruyssen van de vakgroep Parasitologie en professor Deprez van de vakgroep Inwendige ziekten van grote huisdieren van de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent (B.).

Scherp op schurft

Besmetting zorgt voor toenemende agressie en minder lange herkauwactiviteit

Hoe schurft te voorkomen?

Om te voorkomen dat schurft een probleem wordt op het bedrijf is het in de eerste plaats belangrijk om de aankom-

Het effect van bestrijden van schurft is groter in een vroeg stadium

pen zoveel mogelijk te vermijden (subklinisch besmette dieren) en de dieren op het bedrijf frequent te controleren. Het bestrijdingseffect is groter indien deze plaatsvindt voordat er klinische symptomen optreden, dus in een vroeg stadium van de infectie. Controleer de dieren ook regelmatig tijdens het weideseizoen aangezien de Psoropteschurftmijt ook voorkomt gedurende de weideperiode. Wanneer dieren met een schurftbesmetting binnenkomen, zijn er al grote verliezen geleden en duurt het herstel langer. Het behandelen van één of enkele aangetaste dieren heeft geen zin. Achter dit ene dier gaat vaak een hele kudde schuil die ook besmet is, maar (nog) geen zichtbare symptomen heeft. Deze dieren kunnen wel zodanig besmet zijn dat de prestaties al in het gedrang ko-

men. De behandeling moet er dus steeds op gericht zijn om een bedrijf schurftvrij of op zijn minst vrij van klinische schurft te krijgen. Om het effect van de behandeling te verhogen is het scheren en verwijderen van de korsten vóór het behandelen (bij het wassen of pour-on) een absolute must. Daarnaast kan men tussen de behandelingen door en erna het beste nog eens steekproeven nemen om te controleren of er nog levende mijten aanwezig zijn. Het is inmiddels bekend dat Belgisch-witblauwrunderen met een schurftbesmetting ook vaak een tekort hebben aan bepaalde sporenelementen, zoals koper. Op probleembedrijven is het dan ook aan te raden de dieren, naast de behandeling, supplementen met sporenelementen aan te bieden.